



Aan Min BZK  
Van CZW / DenB

# nota

Verkenning passief kiesrecht vrouwen

## TER BESPREKING

### Nota actief openbaar

Ja

### Onze referentie

2025-0000659259

### Datum

2 december 2025

### Opgesteld door

[Redacted]

### Samengewerkt met

[Redacted]

### Bijlage(n)

1

## Aanleiding

Op 19 sept. jl. heeft u de Tweede Kamer per brief toegezegd om een verkenning te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheid van wettelijke borging van het passief kiesrecht voor vrouwen. U heeft toegezegd om eind 2025 de Kamer te informeren over deze verkenning. In de bijlage vindt u de concept Kamerbrief met de uitkomsten van de verkenning.

## Geadviseerd besluit

Kennismemen van deze nota en de conceptbrief. Een PO met u wordt ingepland om e.e.a. te bespreken.

## Kern

In deze verkenning wordt de juridische context geschetst alsmede de uitspraak van de Hoge Raad uit 2010 omtrent de SGP. Vervolgens wordt een aantal routes besproken die het passief kiesrecht voor vrouwen (aanvullend) zouden kunnen regelen:

1. Wijziging van de Kieswet waarbij een (omgekeerd) quotum als vereiste voor de kandidatenlijsten wordt toegevoegd: wanneer niet is voldaan aan het quotum kan dit leiden tot een ongeldige kandidatenlijst en kan de betreffende politieke partij niet met die kandidatenlijst deelnemen aan de verkiezing.
2. Wijziging van de voorgenomen Wet op de politieke partijen waarbij het hebben van voldoende vrouwen op de kandidatenlijst als subsidievoorwaarde wordt gesteld. Als niet voldaan wordt aan het in de Kieswet opgenomen vereiste quotum, kan als alternatief gevolg daarvan geregeld worden (in de voorgenomen Wet op de politieke partijen) dat een politieke partij wordt gekort op de subsidie. Een andere mogelijkheid is het korten van de subsidie wanneer de rechter in een uitspraak heeft vastgesteld dat een politieke partij discrimineert.

Bovenstaande wordt in de verkenning nader uitgewerkt, waarbij verschillende smaken worden besproken, met voor- en nadelen. In de Kamerbrief wordt er voor gekozen om geen voorkeur uit te spreken óf er überhaupt een (nadere) wettelijke borging van het passief kiesrecht voor vrouwen moet komen en welke van de opties de voorkeur verdient, gelet op de demissionaire status van het kabinet.

**Onze referentie**  
2025-0000659259

**Datum**  
2 december 2025

*Bureau Clara Wichmann*

Op 3 juli, 31 juli en 13 augustus 2025 heeft uw ambtsvoorganger van advocatenkantoor Stibbe namens cliënte, Bureau Clara Wichmann, brieven ontvangen waarin wordt gewezen op de verantwoordelijkheid van de minister van BZK ten aanzien van het waarborgen van het passief kiesrecht voor vrouwen. In de brieven wordt verwezen naar de Hoge Raad uit 2010. Op 21 augustus heeft op ambtelijk niveau een gesprek plaatsgevonden met Stibbe en Bureau Clara Wichmann. Hun standpunt is dat de minister van BZK meer moet doen om het passief kiesrecht voor vrouwen te waarborgen, gelet op de uitspraak van de Hoge Raad. Het is aannemelijk dat, indien het kabinet besluit dat het passief kiesrecht voldoende is geborgd en geen aanvullende wettelijke maatregelen worden genomen, Stibbe en Bureau Clara Wichmann naar de rechter zullen stappen. Gelet op de eerdere uitspraak van de Hoge Raad is de kans aanwezig dat een nieuwe rechtszaak tot eenzelfde uitspraak zal leiden, namelijk dat de Staat meer maatregelen moet nemen om het passief kiesrecht voor vrouwen te waarborgen.

**Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden**

*Motivering*

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.